

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

EUROSISTĒMAS SPECIĀLISTU MAKROEKONOMISKĀS IESPĒJU APLĒSES EURO ZONAI

Pamatojoties uz informāciju, kas pieejama līdz 2012. gada 24. maijam, Eurosistēmas speciālisti sagatavojuši euro zonas makroekonomiskās attīstības iespēju aplēses.¹ Pieņemot, ka finanšu krīze neturpinās pastiprināties, paredzams, ka reālā IKP pieaugums iespēju aplēšu periodā pakāpeniski atjaunosies, atspoguļojot lielāku ārējo pieprasījumu un pakāpenisku iekšzemes pieprasījuma nostiprināšanos. Gaidāms, ka iekšzemes pieprasījuma atveseļošanās arvien vairāk rosinās ļoti zemo īstermiņa procentu likmju pozitīvā ietekme un enerģijas un pārtikas preču cenu inflācijas mazināšanās, kas labvēlīgi ietekmēs reālos ienākumus. Turklāt iekšzemes pieprasījumu vajadzētu veicināt finanšu sistēmas darbības atjaunošanas pasākumiem. Taču gaidāms, ka aktivitātes atveseļošanās kavēs daudzos sektoros notiekošā bilanču pārstrukturēšana. Paredzams, ka reālā IKP gada vidējais pieaugums 2012. gadā būs -0.5-0.3% un 2013. gadā -0.0-2.0%.

Paredzams, ka euro zonas SPCI vidējā inflācija 2012. gadā būs 2.3-2.5%, atspoguļojot paaugstināto enerģijas cenu radīto spiedienu, zemāku euro kursu un netiešo nodokļu kāpumu. Gaidāms, ka augsto preču cenu ietekmei pamazām izzūdot, kopējā inflācija mazināsies, 2013. gadā sasniedzot vidēji 1.0-2.2%. Paredzams, ka SPCI inflācija (izņemot pārtiku un enerģiju) 2012. gadā un 2013. gadā saglabāsies pamatā stabila, jo gaidāmajam netiešo nodokļu un administratīvi regulējamo cenu kāpumam vajadzētu kompensēt vājā iekšzemes pieprasījuma un mērenā darbaspēka izmaksu pieauguma radīto lejupvērsto spiedienu.

1. ielikums

TEHNISKIE PIENĒMUMI PAR PROCENTU LIKMĒM, VALŪTU KURSIEM, PREČU CENĀM UN FISKĀLO POLITIKU

Tehniskie pieņēmumi par procentu likmēm un preču cenām balstīti uz tirgus gaidām atbilstoši stāvoklim pēdējā datu aktualizēšanas dienā 2012. gada 15. maijā.¹ Pieņēmumam par īstermiņa procentu likmēm ir tīri tehnisks raksturs. Īstermiņa procentu likmes nosaka pēc 3 mēnešu EURIBOR, tirgus gaidas iegūstot, pamatojoties uz biržā tirgoto nākotnes līgumu procentu likmēm. Saskaņā ar attiecīgo metodiku šo īstermiņa procentu likmju vidējais rādītājs 2012. gadā būs 0.8% un 2013. gadā -0.7%. Tirgus gaidas attiecībā uz euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju nominālajām peļņas likmēm rāda, ka 2012. gadā vidējais līmenis būs 4.2% un 2013. gadā -4.5%. Atspoguļojot nākotnes darījumu tirgus procentu likmju tendences un tirgus procentu likmju pārmaiņu pakāpenisku ietekmi uz aizdevumu procentu likmēm, gaidāms, ka banku īstermiņa aizdevumu procentu likmes iespēju aplēšu periodā pamatā nemainīsies, savukārt attiecībā uz banku ilgtermiņa aizdevumu procentu likmēm tiek pieņemts, ka 2013. gadā tās nedaudz paaugstināsies. Paredzams, ka kredītu piedāvājuma nosacījumi euro zonā 2012. gadā kopumā negatīvi ietekmēs aktivitāti un 2013. gadā to ietekme būs neitrāla. Attiecībā uz preču cenām, pamatojoties uz tendenci biržā tirgoto nākotnes līgumu tirgū divu nedēļu periodā, kas beidzās pēdējā datu aktualizēšanas dienā, pieņemts, ka *Brent* jēlnaftas vidējā cena 2012. gadā būs 114.6 ASV dolāri par barelu un 2013. gadā -107.9 ASV dolāri par barelu. Pieņemts, ka neenerģijas preču cenas ASV dolāros 2012. gadā samazināsies par 8.0% un 2013. gadā palielināsies par 1.6%.

¹ Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses kopīgi izstrādā ECB un euro zonas valstu NCB speciālisti. Šīs iespēju aplēses divas reizes gadā izmanto par pamatu Padomes vērtējumam par tautsaimniecības attīstību un cenu stabilitātes riskiem. Sīkāka informācija par izmantotajām procedūrām un metodēm sniegta dokumentā *A guide to Eurosystem staff macroeconomic projection exercises* ("Eurosistēmas speciālistu makroekonomisko iespēju aplēšu sagatavošanas rokasgrāmata"; ECB, 2001. gada jūnijs), kas pieejams ECB interneta vietnē. Lai atspoguļotu ar iespēju aplēsēm saistīto nenoteiktību, katra mainīgā lieluma atainošanai izmanto diapazonus. Tos veido, izmantojot atšķirības starp faktisko iznākumu un vairāku iepriekšējo gadu laikā sagatavotajām iespēju aplēsēm. Diapazons ir divreiz lielāks par šo atšķirību vidējo absolūto vērtību. Izmantotā metode, t.sk. korekcijas, kas veiktas, lai atspoguļotu izņēmuma gadījumus, izskaidrota dokumentā *New procedure for constructing Eurosystem and ECB staff projection ranges* ("Jauna Eurosistēmas un ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonu noteikšanas procedūra"; ECB, 2009. gada decembris), kas arī pieejams ECB interneta vietnē.

Pieņemts, ka divpusējie valūtas kursi iespēju aplēšu periodā nemainīsies salīdzinājumā ar vidējiem rādītājiem, kuri dominēja divu nedēļu periodā, kas beidzās pēdējā datu aktualizēšanas dienā. Tas nozīmē, ka ASV dolāra kurss attiecībā pret euro 2012. gadā un 2013. gadā būs 1.30. Pieņemts, ka euro vidējais efektīvais kurss 2012. gadā samazināsies par 4.4% un 2013. gadā – par 0.3%.

Pieņēmumi par fiskālo politiku pamatoti uz atsevišķu euro zonas valstu budžeta plāniem, kas bija pieejami 2012. gada 24. maijā. Tie ietver visus politikas pasākumus, kurus jau apstiprinājuši valstu parlamenti vai kurus valdības jau sīki izstrādājušas un kurus, domājams, apstiprinās likumdošanas procesā.

1 Naftas un pārtikas cenu pieņēmumi balstīti uz biržā tirgto nākotnes līgumu cenām līdz aplēšu perioda beigām. Pieņemts, ka pārējo neenerģijas ilglietojuma preču cenas līdz 2013. gada 2. ceturksnim atbildīs biržā tirgto nākotnes līgumu cenām un pēc tam attīstīsies atbilstoši pasaules ekonomiskajai aktivitātei.

STARPTAUTISKĀ VIDE

Gaidāms, ka iespēju aplēšu periodā finanšu nosacījumu uzlabošanās stimulējošas monetārās politikas vidē veicinās pasaules ekonomiskās aktivitātes pakāpenisku paātrināšanos. Turklāt iespējams, ka arī pēc dabas katastrofām Japānā un Taizemē veiktie rekonstrukcijas darbi un piegādes ķēdes pārrāvumu mazināšanās 2012. gadā radīs zināmu stimulu globālajai aktivitātei. Gaidāms, ka vidējā termiņā izaugsmes tempu ārpus euro zonas esošajās valstīs kavēs ļoti zemā aktivitāte mājokļu un darba tirgos, kā arī nepieciešamība pēc turpmākām korekcijām gan valsts, gan privātā sektora bilancēs. Attīstības valstu izaugsme pēdējā laikā samazinājusies, taču saglabājusies stabila, tādējādi dodot būtisku ieguldījumu pasaules tautsaimniecības izaugsmei. Paredzams, ka pasaules reālā IKP pieaugums ārpus euro zonas esošajās valstīs samazināsies no 4.1% 2011. gadā līdz 3.8% 2012. gadā, pēc tam 2013. gadā pieaugot līdz 4.3%. Tiek lēsts, ka euro zonas ārējā pieprasījuma pieaugums 2012. gadā sasniegs 4.0% un 2013. gadā – 6.4%.

REĀLĀ IKP PIEAUGUMA IESPĒJU APLĒSES

Pēc 0.3% krituma 2011. gada 4. ceturksnī euro zonas reālais IKP 2012. gada 1. ceturksnī stagnēja. Gaidāms, ka šā gada 2. ceturksnī reālā IKP pieaugums palēnināsies. Pēdējā laikā vērojams tautsaimniecības aktivitātes trauslums galvenokārt skaidrojams ar vājo iekšzemes pieprasījumu, kas atspoguļo euro zonas valsts parāda krīzes kopējo negatīvo ietekmi uz patērētāju un uzņēmēju konfidenci, augstās naftas cenas, nelabvēlīgos kredītu piedāvājuma nosacījumus un stingrāku fiskālo nostāju dažās euro zonas valstīs.

Attiecībā uz nākotni, pieņemot, ka finanšu krīze neturpinās pastiprināties, paredzams, ka reālā IKP pieaugums iespēju aplēšu periodā paātrināsies. Atveseļošanās atspoguļo globālās tirdzniecības un attiecīgi ārējā pieprasījuma straujāku pieaugumu, kā arī iekšzemes pieprasījuma pakāpenisku nostiprināšanos. Gaidāms, ka iekšzemes pieprasījuma atjaunošanos savukārt veicinās ļoti zemās īstermiņa procentu likmes un enerģijas un pārtikas preču cenu inflācijas mazināšanās labvēlīgā ietekme uz reāli mājsaimniecību rīcībā esošajiem ienākumiem. Turklāt iekšzemes pieprasījumu vajadzētu veicināt finanšu sistēmas darbības atjaunošanas pasākumiem. Kopumā atveseļošanās vēsturiskā skatījumā visticamāk būs samērā lēna sakarā ar vairākās euro zonas valstīs joprojām aktuālo nepieciešamību pēc valsts un privātā sektora bilanču pārstrukturēšanas. Gada izteiksmē euro zonas reālā IKP pieaugums 2012. gadā būs –0.5–0.3% un 2013. gadā – 0.0–2.0%.

Detalizētākā skatījumā paredzams, ka uz ārpus euro zonas esošajām valstīm veiktā eksporta kāpuma temps iespēju aplēšu periodā kļūs straujāks, galvenokārt atspoguļojot euro zonas ārējā pieprasījuma nostiprināšanos un eksporta cenu konkurētspējas agrākās uzlabošanās ietekmi. Paredzams, ka pēdējā laikā vērojams labvēlīgākās norises saistībā ar euro zonas eksporta tirgus daļām iespēju aplēšu periodā stabilizēsies.

Gaidāms, ka euro zonas privātie nemājokļu ieguldījumi tuvākajā laikā turpinās sarukt, bet vēlāk iespēju aplēšu periodā atsāksies pieaugums, ko veicinās pieprasījuma nostiprināšanās, zemās procentu likmes un

peļņas procenta pieaugums. Gaidāms, ka iespēju aplēšu periodā mājokļu ieguldījumi atsāks pieaugt tikai nedaudz. Dažās valstīs notiekošās mājokļu tirgus korekcijas joprojām kavē mājokļu ieguldījumu atveseļošanas. Taču šīs nelabvēlīgās norises daļēji kompensē mājokļu ieguldījumu augošā pievilcība salīdzinājumā ar citiem ieguldījumu veidiem dažās citās valstīs, kur ieguldījumus mājokļos vajadzētu veicināt arī zemajām hipotēku kredītu procentu likmēm. Gaidāms, ka valsts ieguldījumi visā iespēju aplēšu periodā samazināsies, kā norādīts vairāku euro zonas valstu fiskālās konsolidācijas programmās.

Paredzams, ka 2012. gadā saglabāsies ierobežots privātais patēriņš, jo reāli rīcībā esošo ienākumu lielo sarukumu tikai daļēji kompensēs uzkrājumu mazināšanās, atspoguļojot tagadnes un nākotnes patēriņa izlīdzināšanu. Lielais reāli rīcībā esošo ienākumu sarukums skaidrojams gan ar nodarbinātības, gan reālās atlīdzības vienam nodarbinātajam mazināšanos, fiskālās konsolidācijas pasākumiem un zemajiem ar darba samaksu nesaistītajiem ienākumiem. Gaidāms, ka 2013. gadā patēriņš nedaudz pieaugs, kas galvenokārt skaidrojams ar reāli rīcībā esošo ienākumu kāpuma atjaunošanos, pakāpeniski mazinoties minēto faktoru ietekmei, bet to vajadzētu veicināt arī pamazām sarūkošajam preču cenu spiedienam. Paredzams, ka gan 2012., gan 2013. gadā valdības patēriņš reālajā izteiksmē saglabāsies pamatā stabils.

Gaidāms, ka importa no ārpus euro zonas esošajām valstīm pieauguma temps iespēju aplēšu periodā kļūs straujāks, lai gan to joprojām ierobežos vājais iekšējais pieprasījums. Gaidāms, ka, atspoguļojot spēcīgāku eksporta pieaugumu, neto tirdzniecība iespēju aplēšu periodā dos būtisku pozitīvu ieguldījumu reālā IKP kāpumā.

1. tabula. Makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai

(gada vidējās pārmaiņas; %)¹⁾

	2011	2012	2013
SPCI	2.7	2.3–2.5	1.0–2.2
Reālais IKP	1.5	–0.5–0.3	0.0–2.0
Privātais patēriņš	0.2	–0.7– –0.1	–0.4–1.4
Valdības patēriņš	–0.3	–0.7–0.3	–0.7–0.7
Kopējā pamatkapitāla veidošana	1.6	–3.2– –1.0	–0.8–3.8
Eksports (preces un pakalpojumi)	6.3	1.2–5.0	1.1–8.9
Imports (preces un pakalpojumi)	4.1	–0.7–2.9	0.9–7.9

1) Reālā IKP un tā sastāvdaļu iespēju aplēsēs izmantoti atbilstoši darbadienu skaitam koriģēti dati. Importa un eksporta iespēju aplēsēs ietverta euro zonas iekšējā tirdzniecība.

Gaidāms, ka pašreizējai krīzei bijusi nelabvēlīga ietekme uz potenciālo izaugsmi, lai gan precīzs šīs ietekmes apjoms tomēr joprojām ir ļoti nenoteikts. Iespējams, ka joprojām zemais nodarbinātības un ieguldījumu līmenis arī turpmāk mazinās potenciālo ražošanas apjoma pieaugumu. Ņemot vērā vājās izaugsmes perspektīvas, paredzams, ka negatīvā ražošanas apjoma starpība 2012. gadā palielināsies un pēc tam, 2013. gadā, nedaudz samazināsies.

GENU UN IZMAKSU IESPĒJU APLĒSES

Gaidāms, ka vidējā SPCI inflācija 2012. gadā būs 2.3–2.5%. Šāds relatīvi paaugstināts līmenis atspoguļo naftas cenu krasā kāpuma sekas, vājāka euro kursa ietekmi un netiešo nodokļu palielināšanos. Gaidāms, ka 2013. gadā vidējais inflācijas līmenis būs būtiski zemāks (1.0–2.2%). Šo inflācijas sarukumu lielā mērā noteiks enerģijas komponenta paredzētā dinamika. Tā kā saskaņā ar pieņēmumiem jēlnaftas cenas iespēju aplēšu periodā pamazām kritīsies un agrākā kāpuma ietekme mazināsies, gaidāms, ka enerģijas cenu komponenta devums kopējā inflācijā 2013. gadā kļūs mazāks. Gaidāms, ka arī pārtikas komponenta devums saruks, lai gan daudz mazāk. Paredzams, ka SPCI inflācija (izņemot pārtiku un enerģiju)

2012. gadā un 2013. gadā pamatā saglabāsies stabila, jo gaidāmais netiešo nodokļu un administratīvi regulējamo cenu kāpums rada augšupvērstu spiedienu uz inflāciju, kompensējot vājā iekšzemes pieprasījuma un mērenā darbaspēka izmaksu pieauguma radīto lejupvērsto spiedienu.

Aplūkojot šos procesus detalizētāk, redzams, ka gada beigās palielinājās ārējais cenu spiediens, un to noteica augošās naftas cenas un vājāks euro kurss. Taču saskaņā ar tehniskajiem pieņēmumiem par valūtu kursiem un preču cenām šiem ārējiem spiedieniem iespēju aplēšu periodā vajadzētu mazināties. Turklāt importa deflatora gada pieauguma temps būs pakļauts būtiskiem lejupvērstiem bāzes efektiem, jo gada salīdzinājumā vairs netiks ņemts vērā iepriekšējā gada kāpums. Tāpēc iespēju aplēšu periodā gaidāma tā gada kāpuma tempa krasa samazināšanās. Runājot par iekšzemes cenu spiedienu, paredzams, ka atlīdzības vienam nodarbinātajam gada pieauguma temps nedaudz palēnināsies 2012. gadā un vēl mazliet arī 2013. gadā, pasliktinoties darba tirgus apstākļiem. Ņemot vērā paaugstināto 2012. gada vidējo inflāciju, gaidāms, ka reālā atlīdzība vienam nodarbinātajam saruks. Paredzams, ka 2013. gadā tā sāks augt, atspoguļojot paredzamo inflācijas samazinājumu, bet visā iespēju aplēšu periodā palielināsies lēnāk nekā darba ražīgums. Gaidāms, ka vienības darbaspēka izmaksu gada kāpuma temps 2012. gadā atkal pieaugs, atspoguļojot ciklisko darba ražīguma samazināšanos. Paredzams, ka pēc tam, 2013. gadā, tas kļūs lēnāks, palielinoties darba ražīgumam un saglabājoties ierobežotam darba samaksas spiedienam. Gaidāms, ka peļņas maržas 2012. gadā saruks, mazinot vienības darbaspēka izmaksu krasā kāpuma ietekmi ierobežota kopējā pieprasījuma apstākļos. Peļņas maržu kāpuma atsākšanās paredzama 2013. gadā, ņemot vērā mazāku vienības darbaspēka izmaksu pieaugumu sakarā ar spēcīgāku darba ražīguma palielināšanos un pieprasījuma atjaunošanos. Gaidāms, ka, atspoguļojot daudzās euro zonas valstīs notiekošo fiskālo konsolidāciju, netiešo nodokļu un administratīvi regulējamo cenu kāpuma devums SPCI inflācijā gan 2012., gan 2013. gadā būs lielāks par vidējo.

SALĪDZINĀJUMS AR 2012. GADA MARTA IESPĒJU APLĒSĒM

Salīdzinājumā ar 2012. gada marta "Mēneša Biļetenā" publicētajām ECB speciālistu makroekonomiskajām iespēju aplēsēm reālā IKP pieauguma diapazons 2012. gadam nav mainīts, savukārt diapazons 2013. gadam nedaudz sašaurināts. SPCI inflācijas iespēju aplēšu diapazons sašaurināts gan 2012., gan 2013. gadam.

2. tabula. Salīdzinājums ar 2012. gada marta iespēju aplēsēm

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	2012	2013
Reālais IKP – 2012. gada marts	-0.5–0.3	0.0–2.2
Reālais IKP – 2012. gada jūnijs	-0.5–0.3	0.0–2.0
SPCI – 2012. gada marts	2.1–2.7	0.9–2.3
SPCI – 2012. gada jūnijs	2.3–2.5	1.0–2.2

2. ielikums

CITU INSTITŪCIJU PROGNOZES

Pieejamas arī vairākas starptautisko organizāciju un privātā sektora iestāžu sagatavotās prognozes euro zonai. Taču šīs prognozes nav precīzi salīdzināmas cita ar citu vai ar Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskajām iespēju aplēsēm, jo tās nav sagatavotas vienā laikā. Turklāt to pieņēmumi par fiskālajiem, finanšu un ārējiem mainīgajiem lielumiem, t.sk. naftas un citu preču cenām, iegūti, izmantojot atšķirīgas (daļēji nenorādītas) metodes. Visbeidzot, dažādās prognozēs izmantotas atšķirīgas metodes datu koriģēšanai atbilstoši darbadienu skaitam (sk. tabulu).

Pašlaik pieejamās citu institūciju prognozes rāda, ka euro zonas reālā IKP samazinājums 2012. gadā būs 0.1–0.4%, kas atbilst Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēšu diapazonam. 2013. gadā paredzamais reālā IKP pieaugums ir 0.8–1.0%, kas arī atbilst Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēšu diapazonam.

Attiecībā uz inflāciju citu institūciju prognozes paredz, ka vidējā SPCI gada inflācija 2012. gadā būs 2.0–2.4%, kas atbilst Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēšu diapazonam vai ir nedaudz zem tā. Gaidāms, ka vidējā SPCI inflācija 2013. gadā būs 1.6–1.9%, kas atbilst Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēšu diapazonam.

Euro zonas reālā IKP pieauguma un SPCI inflācijas prognožu salīdzinājums

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	Publiskošanas datums	IKP pieaugums		SPCI inflācija	
		2012	2013	2012	2013
SVF	2012. gada aprīlis	-0.3	0.9	2.0	1.6
<i>Survey of Professional Forecasters</i>	2012. gada maijs	-0.2	1.0	2.3	1.8
<i>Consensus Economics</i> prognozes	2012. gada maijs	-0.4	0.8	2.4	1.8
OECD	2012. gada maijs	-0.1	0.9	2.4	1.9
Eiropas Komisija	2012. gada maijs	-0.3	1.0	2.4	1.8
Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēses	2012. gada jūnijs	-0.5–0.3	0.0–2.0	2.3–2.5	1.0–2.2

Avoti: Eiropas Komisijas ekonomiskās prognozes, 2012. gada pavasaris; SVF Pasaules tautsaimniecības perspektīvas, 2012. gada aprīlis; OECD Tautsaimniecības perspektīvas, 2012. gada maijs; *Consensus Economics* prognozes un ECB aptauja *Survey of Professional Forecasters*.

Piezīmes. Gan Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskajās iespēju aplēsēs, gan OECD prognozēs uzrādīts atbilstoši darbadienu skaitam koriģēts gada pieauguma temps, bet Eiropas Komisija un SVF gada pieauguma tempu uzrāda, neveicot korekcijas atbilstoši darbadienu skaitam gadā. Citās prognozēs nav norādīts, vai tajās uzrādītie dati ir vai nav koriģēti atbilstoši darbadienu skaitam.

© Eiropas Centrālā banka, 2012

Adrese: Kaiserstrasse 29, 60311 Frankfurt am Main, Germany
 Pasta adrese: Postfach 16 03 19, 60066 Frankfurt am Main, Germany
 Tālrunis: +49 69 1344 0
 Fakss: +49 69 1344 6000
 Interneta vietne: <http://www.ecb.europa.eu>

Visas tiesības rezervētas.

Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.